

Φ. ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗΣ

ΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΣΤΗ ΣΙΒΗΡΙΑ *)

(Κομμάτι από το «Νεκρόσπιτο»)

II

Ἀπὸ τότες πού πρωτομπήκα στὴ φυλακὴ, ἐν-
τύπωσή μου ἔκαμε ἕνας νεαρὸς καταδίκος ξεχωρι-
στῆς ὀμορφιάς. Ἐφηβὸς ἀληθινός, ἂν καὶ εἶτανε
πάνου κάτω εἴκοσι τριῶ χρονῶ. Κάποια γλύκα χύ-
νανε τὰ γαλανὰ του μάτια, ἡ ἀπαλὴ τριανταφυλλέ-
νια ὄψη του. Κι ἔτσι δὲν μπορούσα νὰ παραδεχθῶ
πὼς τὸ παιδί αὐτὸ μὲ τὴν ἀπονήρευτὴ ματιὰ ἔκαμε
τέτοιο ἔγκλημα γιὰ νὰ βρισκεται ἀνάμεσό μας. Καὶ
ἔμωσ ἔμενε στὸ **αὐστηρὸ διαμέρισμα**, πού θὰ πῆ
πὼς εἶχε καταδικαστεῖ σὲ ἰσόδια καταναγκαστικά
ἔργα. Δὲν εἶφερε καμιὰ δουριά, μὰ καὶ ποτές του
δὲν εἶτανε ἀπένταρος. Τεμπέλης καὶ ἀνυπόταχτος
ὅσο κανεὶς ἄλλος. Τὸνομά του Σιροτκίν. Ἐπειρὴ ἡ
χαρὰ του σὰν τοῦ χάριζες κάποιον στολίδι, κανένα
κόκκινο πουκάμισο ἢ τίποτα τέτοιο. Τότες ὁ Σιροτ-
κίν πετούσε, ἔτρεχε σ' ὅλη τὴ φυλακὴ νὰ δείξῃ τὰ
καινούργια ρούχα του.

Ποτές δὲν ἔπινε, ποτές δὲν ἔπαιζε χαρτιά, ἀπο-
φεύγοντας τὸν καυγὰ καὶ περνοῦσε σκεδὸν ὅλες τὶς
ἀργὲς ὧρες του, περπατῶντας ἀπάνου κάτω στὸν
ἄδειο τόπο πίσω ἀπὸ τὴ φυλακὴ, μὲ τὰ χέρια σὰς
τοέπες, συλλογισμένους. Τί συλλογιότανε; Σὰ δύ-
σκολο νὰ πῶ.

Προσπάθησα μιὰ δυὸ φορές νὰ τονὲ καταφέρω
νὰ μοῦ μιλήσῃ, ρωτῶνάς τον γιὰ τιποτένια πρά-
ματα. Πάντα μοῦ ἀποκρινότανε μὲ σεβασμό, ἀπλὰ
καὶ μὲ λίγα λόγια. Μ' ἔδλεπε δειλὰ σὰν παιδί πού
τὸ ρωτᾷ ἕνας μεγάλος σοδαρά. Τοὺς παράδες του
ποτέ δὲν τοὺς ζήδευε σὲ κάτι χρήσιμο. Ποτές δὲν
τὸν εἶδα νὰ φορῇ μπότες καινούργιες, ἀκουρέλιασιο
παλτό. Ἀγαποῦσε τὰ ζαχαρωτά, καὶ ζήδευε ὅλα τὰ
καπικίκα του σὲ γλυκά, πού τὰ καταδρόχθιζε ἀμίλη-
τος σὲ κάποια γωνιά. «ὦ! Σιροτκίν, τοῦ φωνάζανε
συχνὰ οἱ ἄλλοι καταδίκαι, ντροπὴ σου!» Τὸ βράδι,
ὅταν οἱ ἄλλοι δουλεύανε, τριγύριζε ἀπὸ τὸ ἕνα κελλί
στὸ ἄλλο δίχως νὰ μιλήῃ σὲ κανένα, ξέγναιστος γιὰ
τὸ κάθε τι. Ἄν τοῦ λέγανε τίποτα ἢ τοῦ χαμογε-
λοῦσανε (πολὺ σπάνια), ἔφευγε ἡσυχα, δειλὰ, κοι-
νιζόντας μάλιστα, γιὰ λόγια πειραχτικά.

Μιὰ μέρα, ἄρρωστος καθὼς εἶμουν στὸ κρεβ-
δάτι τοῦ νοσοκομείου, βρήκα τὸ Σιροτκίν γείτονά
μου. Κατὰ τὸ βραδάκι, δὲν ξέρω τὸ γιατί, λύθηκε
ξαφνικὰ ἡ γλώσσα του· πῆρε θάρρος καὶ μοῦ δη-
γήθηκε πὼς πῆγε στὸ στρατό, τί δάκρυα ἔχυσε ἡ
μητέρα του στὸ χωρισμό, πὼς στὰ ὕστερα ἔβρισκε
τὴν ὑπερετίαν του ἀνυπόφορη καθὼς καὶ τὴ ζωὴ του.

Τὴν ἀγανάχησή του γιὰ τὸ κακὸ φέροσιμο τῶν ἀξιω-
ματικῶν στοὺς νεοσύλληχτους, τὴ θλίψη του γιὰ τὶς
βρισιές τοῦ συνταγματάρχου.

— Τί ἀπόγινε; ρώτησα, καὶ τί ἔκαμες γιὰ νὰ
καταδικαστῆς τόσο βαριά, καύμενε Σιροτκίν;

— Ἐνα χρόνο μόνο ὑπερέτησα, Ἀλέξαντρε
Πέτροβιτς. Κ' εἶμαι δῶ γιὰτὶ σκότωσα τὸν ἀξιωμα-
τικό μου Γληγγέρη Παύλοβιτς.

— Μοῦ τὸ εἶπανε, Σιροτκίν, μὰ δὲν πιστεύω.
Σὺ, φονιάς;

— Καὶ ἔμωσ εἶναι ἀλήθεια, Ἀλέξαντρε Πέτρο-
βιτς. Ἀπὸ τὴν ἀνυπόφορη ζωὴ πού περνοῦσα, ἀλι-
ώτικα δὲν μπορούσα ἄ γλυτώσω.

— Μὰ πὼς κάνουν οἱ ἄλλοι νεοσύλληχοι; Κα-
νένας δὲ βρίσκει τὴ ζωὴ στὸ στρατό καλὴ, μὰ συ-
νεθίζει καὶ λίγο λίγο γίνεται ἀξιος στρατιώτης. Φο-
θᾶμαι, φίλε μου, πὼς ἡ μητέρα σου σὲ παραχαΐδεψε
καὶ σὲ φούσκωσε ζαχαρωτά καὶ γάλα ἴσα μὲ τὰ
δεκοχτῶ σου χρόνια.

— Ἡ μητέρα μου, κύριε, μ' ἀγαποῦσε τρυφερά.
Ἐμαθα πὼς ἄμα ἔφυγα ἔπεσε στὸ κρεβάτι γιὰ νὰ
μὴ σηκωθῇ πιά. Ἡ ζωὴ μου, βλέπετε, εἶτανε φρι-
χτή. Ὁ συνταγματάρχης μὲ μισοῦσε, δὲν ξέρω τὸ
γιατί, καὶ μὲ φόρτωνε ποινές. Καὶ ἔμωσ ἔκανα ἔτι
μποροῦσα γιὰ νὰ φανῶ καλός. Μάλιστα. Ἐκανα τὸ
καθῆκο μου. Ἐχέτε τὸ λόγο μου. Εἶμουν πάντα
ὕπακουος, ἀπόφευγα τὴ ρακὴ σὰ δηλητήριο, δὲν
ἔκλεβα. Μὰ ὅλοι τοὺς εἶχανε μιὰ πέτρινη καρδιά,
κανεὶς δὲ μὲ λυπότανε, δὲν ἔβρισκα γωνιά νὰ χύσω
τὰ δάκρυά μου. Κάποτες χωνόμουν ὅπου μπορούσα
νὰ κλάψω μιὰ στιγμὴ. Ἐνα βράδι, εἶμουν σκοπός.
Χινόπωρο, κι ὁ ἀέρας φύσαγε στὰ δέντρα, νύχτα
κατασκοτίνη. Περπατοῦσα ἀπάνω κάτω· εἶμουν
τόσο δυστυχημένος. Δὲν μπορῶ νὰ σὰς πῶ τὴν ἀπελ-
πισία μου. Κατέβασα τ' ὄπλο ἀπὸ τὸν ὄμο μου, ξε-
βίδωσα τὴ λόγχη καὶ τὴν πέταξα χάμου· τράβηξα
τὴ δεξιὰ μου μπότα, στήριξα τὴν κάννη τοῦ ὄπλου
στὸ στήθος μου, σκίδοντας γιὰ ν' ἀκουμπήσω καλὴ-
τερα· πάτησα τὸ λυκό. Ἡ σφαῖρα ξέφυγε! Κοίταξα
καλὰ τὸ ὄπλο μου, τὸ καθάρισα, τὸ ξαναγέμισα, τὸ
στήριξα πάλι στὸ στήθος μου. Τὸ μπαρούτι ἀνάψε,
μὰ γιὰ δευτέρα φορά ἡ σφαῖρα ξέφυγε. Ἐναφύ-
ρεσα τὴ μπότα μου, ξαναβίδωσα τὴ λόγχη στ' ὄπλο,
τὸ ξανάβαλα στὸν ὄμο μου καὶ ξανάρχισα τὸ περ-
πάτημα. Σκεφτόμουν τί νὰ κάμω γιὰ νὰ ξεφορ-
τωθῶ μιὰ τόσο βασανισμένη ζωὴ. Ὑστερα ἀπὸ μισὴ
ὥρα, φτάνει ὁ ἀξιωματικὸς μὲ τὴν περίπολο. Μὲ
βρίκει, βλαστημῶντας γιὰ τὸ ἄδειο ὄπλο μου. Δὲν
κρατήθηκα· Χύνομαι, τὸ ἀρπάξω καὶ τοῦ μῆχην
τὴ λόγχη στὸ κορμί. Ἐφαγα ἀλύπητες βουρδου-
λιές, ἴσα μὲ τέσσερες χιλιάδες· κατόπι μῆστειλαν ἐδῶ.

Ἐλεγε τὴν ἀλήθεια. Δὲ θὰ τονὲ φέρνανε στὸ
«αὐστηρὸ διαμέρισμα» ἂν δὲν εἶχε σκοτώσει. Ὁ Σι-
ροτκίν εἶτανε ὁ μόνος ἐκεῖ μέσα πού εἶχε ὄψη ἡμε-
ρη. Αὐτὸ τὸ διαμέρισμα εἶχε δέκα πέντε φυλακι-
σμένους. Ὅλοι, ἐξὸν ἀπὸ δυὸ τρεῖς, εἶχανε φριχτὴ
καὶ ἀπαίσια μορφή.

(*) Κοίταξε ἀριθ. 601 καὶ 602.